

Пише: Владимир Вранић
субота, 25 април 2026 10:16

Јавна расправа о изменама Породичног закона је окончана, али суштинска расправа тек предстоји. У средишту предложених измена налази се потпуна забрана физичког кажњавања деце. Иако се ова мера представља као корак ка унапређењу заштите деце и усклађивању са савременим правним стандардима, она отвара дубље правно питање: шта закон заиста регулише, понашање, или сам однос између родитеља, деце и државе?

Према важећем праву Републике Србије, насиље над децом већ је недвосмислено забрањено. Кривични законик санкционише телесне повреде, злостављање и занемаривање, док Породични закон предвиђа читав спектар заштитних мера. Ако је циљ спречавање насиља, онда правна празнина не постоји. Оно што се сада уводи није нова заштита, већ нова дефиниција: да је сваки облик физичке дисциплине, уствари насиље. То више није питање санкционисања злоупотребе, већ редефинисања саме природе родитељског ауторитета.

Ако је циљ спречавање насиља, онда правна празнина не постоји. Оно што се сада уводи није нова заштита, већ нова дефиниција: да је сваки облик физичке дисциплине, уствари насиље

Све је очигледније да савремени правни оквири почивају на неомарксистичком моделу, односно на подели на „угњетаваче“ и „угњетаване“. Када се тај образац пренесе у породично право, исход је предвидив: родитељ се почиње посматрати као потенцијални извор опасности, а дете као субјекат који треба заштитити од њега. Право које полази од такве премисе не интервенише само у изузецима, оно унапред преобликује правила.

Званични наратив настоји да умири јавност. У јавности Министарка Јелена Жарић Ковачевић инсистира да се закон доноси у „најбољем интересу детета“, да деца неће пријављивати родитеље и да неће бити одузимања деце. Али управо формулација „најбољи интерес детета“ открива суштину проблема. Ако држава одређује шта је у најбољем интересу детета, онда се неизбежно поставља питање: где је ту место

Пише: Владимир Вранић
субота, 25 април 2026 10:16

родитеља? Да ли то значи да родитељи нису ти који најбоље знају шта је добро за њихову децу?

Право не функционише на нивоу добрих намера, већ на нивоу претпоставки. А претпоставка која се овде уводи јесте да оставити васпитање искључиво родитељима није довољно, да је потребан коректив државе. Другим речима, закон је неопходан зато што су родитељи проблем.

У српском друштвеном искуству и правном поретку полази се од тога да родитељ и дете чине природну целину у односу на државу. Држава може да пружа услуге: образовање, здравство, социјалну заштиту, али родитељ задржава примарну улогу у усмеравању

Пише: Владимир Вранић
субота, 25 април 2026 10:16

детета. Међутим, модели који се данас намећу полазе од другачије премисе: родитељ и дете нису једно, већ две засебне правне јединице, између којих држава има не само право, већ и дужност да посредује.

Модели који се данас намећу полазе од другачије премисе: родитељ и дете нису једно, већ две засебне правне јединице, између којих држава има не само право, већ и дужност да посредује

У таквом систему, институције себе виде као заштитнике детета, али не само од стварног насиља, већ и од родитељског утицаја који се процењује као „неадекватан“. Улога државе више није помоћна, већ корективна: она стаје између родитеља и детета како би обезбедила да дете „одраста на прави начин“. Важно је, међутим, уочити да овакав модел није органски изникао из унутрашње правне и друштвене еволуције српског друштва. Он се уводи као обавеза усклађивања са „стандардима“ и препорукама Европске уније и већ ратификованим међународним уговорима, како и сама министарка отворено истиче. Другим речима, не ради се о спонтаном обликовању норми изнутра, већ о преузимању спољашњег нормативног оквира који се потом, путем законодавства, намеће као обавезујући.

Последице таквог приступа постају видљиве у пракси. Када родитељи инсистирају на томе које ће књиге њихова деца читати, какав ће вид образовања добијати или које ће вредности усвајати, они тиме, у очима система, показују да су проблем. Јер ако родитељ има јасан став, онда он не одступа од друштвеног консензуса, већ од модела који је унапред дефинисан изван самог друштва и који се кроз институције доследно спроводи. У том смислу, отпор родитеља не тумачи се као легитимно право на васпитање сопствене деце, већ као сметња имплементацији „стандарда“ које треба достићи.

Да ли измена Породичног закона и увођене потпуне забране физичког кажњавана штити децу или

Пише: Владимир Вранић
субота, 25 април 2026 10:16

